

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜLTÜREL SERMAYE BAĞLAMINDA İZMİR'DE
LATİN DANS KURSLARI

Hazırlayan

Şirin Cerit

Danışman

Prof. Dr. Fırat KUTLUK

İZMİR- 2012

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Kültürel Sermaye Bağlamında İzmir’de Latin Dans Kursları**” adlı çalışmanın tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneğe aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

13.07.2012

Şirin Cerit

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün/...../..... tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin maddesine göre Müzik Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Şirin Cerit' in “Kültürel Sermaye Bağlamında İzmir'de Latin Dans Kursları” konulu tezi/projesi incelenmiş ve aday/...../..... tarihinde saat’da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini/projesini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin/projenin olduğuna oy ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

TEZ/PROJE VERİ FORMU

Tez/Proje No:

Konu Kodu:

Üniv. Kodu:

- Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez/Proje Yazarının

Soyadı: CERİT

Adı: Şirin

Tezin/Projenin Türkçe Adı: “Kültürel Sermaye Bağlamında İzmir’de Latin Dans Kursları”

Tezin/Projenin Yabancı Dildeki Adı: “Latin Dance Courses In İzmir In The Context of Cultural Capital”

Tezin/Projenin Yapıldığı

Üniversitesi: D.E.Ü.

Enstitü: G.S.E.

Yıl: 2012

Diğer Kuruluşlar:

Tezin/Projenin Türü:

Yüksek Lisans:

Dili: Türkçe

Doktora:

Sayfa Sayısı: 30

Tıpta Uzmanlık:

Referans Sayısı: 21

Sanatta Yeterlilik:

Tez/Proje Danışmanlarının

Unvanı: Prof. Dr.

Adı: Fırat

Soyadı: KUTLUK

Türkçe Anahtar Kelimeler:

- 1- Dans
- 2- Dans Kursları
- 3- Kültürel Sermaye
- 4- Sosyalleşme
- 5- Latin Dansı

İngilizce Anahtar Kelimeler:

- 1- Dance
- 2- Courses Dance
- 3- Cultural Capital
- 4- Socialization
- 5- Latin Dance

Tarih: 13.07.2012

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum: Evet

Hayır

ÖZET

İzmir’de etkinlik gösteren Latin Dans Kurslarında yaptığım bu çalışma, Latin danslarına olan ilginin nedenlerini Pierre Bourdieu’nun “kültürel sermaye” kavramıyla çözümlenmeye odaklıdır. Kültürel sermaye, kişinin doğumuyla beraber aileden edindiği, eğitim ve toplumsal ilişkiler aracılığıyla gelişen ve zamanla elde edilen sanat, bilgi, beceri, çevre vb. alanlardaki birikimdir. Müzik ve dans, insanların kendilerini toplum içinde konumlandırmalarına yarayan ve kendilerini nasıl konumlandırıdıklarının anlaşılmasında katkısı bulunan analitik merceklerdir. İnsanların söylemlerini ve eylemlerini başka insanlarla paylaşılmasını mümkün kılacak şekilde göstermeleri, buna sahip olduklarını ifade etmeleri bir kültürel sermayedir. Dans da önemli bir kültürel sermaye biçimidir. Dans kursuna gitmek bir beceri gösterme etkinliği olduğundan önemli bir sosyal etkinliktir. Bu nedenle kursiyerlerin kendi becerilerini ifade ettiği, içerisinde belli değer kalıplarını barındırdığı için sosyal çevre açısından önem kazanır. İnsanlar kendilerini öteki insanlardan ayırıştırabilmek için bu tür yöntemleri kullanır. Danslar insanların belli bir müzik kültürüyle kendilerini yeniden inşa etme araçlarından biridir. Dans kurslarında yapılan gözlemler ve kursiyerlerle yapılan görüşmeler sonucunda dans kursuna katılmanın, dans etmeyi öğrenmenin kendileri için önemli bir sosyal etkinlik olduğu ve bu beceriden ötürü önemli bir kültürel sermayeye sahip oldukları belirlenmiştir.

Araştırmada 75 kursiyerle görüşme yapılmış, dans okullarının ve kurslarının derslerine katılıp incelenmiş, her farklı dans kursuna ait gecelerde ve etkinliklerde gözlem yapılmıştır. Katılımcıların Latin danslarına olan eğilimin nedenlerinin birbirinden farklı gereçlerle (yaş, eğitim, cinsiyet vs.) ilişkisi kültürel sermaye bağlamında sunulmuştur.

ABSTRACT

This study which is about Latin dance courses in İzmir is focused on analyzing the reasons for the interest in Latin dances with the notion of Pierre Bourdieu's cultural capital. Cultural capital is an accumulation of art, knowledge, skill, environment, etc. which is acquired from family after birth, improved with the education and social relationships. Music and dance are the analytical objectives for people to place themselves in the society and they also help to be understood how they placed themselves in the society. To speak or act in a way that others can share is a cultural capital. Dance is also a significant form of cultural capital. To participate in a dance class is an important social activity because it is an activity of a skill performing. So it is important for social environment because trainees express their skills and contains particular values. People use these kind of ways to distinguish themselves from the "others". Dance is one of the tools for people to reconstruct themselves with the particular music culture. After interviews with trainees and observations it is concluded that attending to any dance course and learning to dance is an important cultural capital because it is an important social activity and skill performing.

In the study 75 trainee were interviewed, dance schools and courses have been examined by participating, observations were made in activities of each dance courses. The relationship between the reasons for tendency of participants for Latin dances and different features (age, education, gender, etc.) are represented in context of cultural capital.

ÖNSÖZ

Tezin oluşumu sırasında yaşadığım endişelerimi her seferinde aşmam için büyük sabır ve anlayış gösterip, sonuna kadar bu çalışmayı destekleyen ve hiçbir fedakârlıktan çekinmeden bana zaman ayıran hocam Prof. Dr. Fırat Kutluk'a, bu çalışmanın temellerini oluşturmamda, özellikle ders aşamasında emeği geçen hocam Prof. Dr. Ayhan Erol'a sonsuz saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

İsimlerinin açıklanmasını istemeyen ve kaynakçada bu nedenle belirtmediğim 75 kursiyerden oluşan görüşme kişilerim ve mekân sahiplerine zamanlarını ve görüşlerini benimle paylaşarak tezimin oluşmasına sağladıkları katkılarından dolayı çok teşekkür ederim. Desteği ile yanımda olan arkadaşım Seher Akkaş'a, katkılarından dolayı Onur Sönmez ve Yasemin Ata'ya, maddi ve manevi desteğiyle her zaman yanımda olan aileme teşekkürlerimi sunarım.

Şirin Cerit

İÇİNDEKİLER

KÜLTÜREL SERMAYE BAĞLAMINDA İZMİR'DE LATİN DANS KURSLARI

YEMİN METNİ	ii
TUTANAK.....	iii
YÖK DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1
1. Pierre Bourdieu ve Kültürel Sermaye	2
2. Habitus.....	7

1. BÖLÜM

DANS

1.1 Dans Tanımlarında Farkı Kuramlar.....	10
1.2 Sosyalleşme Aracı Olarak Dans.....	11
1.3 Dans ve Kimlik.....	13
1.4 Dans ve Cinsellik.....	16

2.BÖLÜM

KÜLTÜREL SERMAYE BAĞLAMINDA İZMİR'DE LATİN DANS KURSLARI

2.1 Kültürel Sermaye Açısından Dans.....	18
2.2 İzmir'deki Latin Dans Kursları ve Kültürel Sermaye Boyutu.....	19
2.3 Kursiyer Profili.....	22

SONUÇ	26
KAYNAKÇA	28
ÖZGEÇMİŞ	

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Latin Dansı Kursuna Gelen Kursiyer Profili (Sayfa 22)

GİRİŞ

Kültürel sermaye, geniş anlamıyla eğitim -başka bir deyişle, ‘sosyalleşme’- sürecinde elde edilen birikimin toplamını ifade eden bir kavramdır. Bourdieu, kültürel sermayeyi eğitimle kazanılan ve diplomalarla objektif bir görünüm kazandırılan “okul sermayesi” ile aileden gelen ve doğal bir biçimde, aile hayatı içerisinde kazanılan nitelikler olmak üzere ikiye ayırarak inceler. İster okul sistemi yoluyla elde edilmiş olsun, ister aileden devralınmış olsun, sosyal yaşam sürecince geliştirilmiş entelektüel niteliklerin toplamına karşılık gelir (Ünal 2004: 3).

Kültürel pratikler, nesnelere sosyal anlamının dile getirilmesi için birbiriyle yarışan pek çok kuruma, sınıfa ve gruba; fikirlerin ve bilgilerin geliştiği çeşitli mekânlara ve konumlara; gösterileri sahneleme ve izleyicileri etkileme mücadelesinden kaynaklanan çatışmalara gönderme yapar (Ünal 2004:113). Müzik ve dans her zaman insanların kendilerini o toplum içinde konumlandırmalarına yarayan ve kendilerini nasıl konumlandıklarını anlaşılmada katkısı bulunan analitik merceklerdir. İnsanların söylemlerini ve eylemlerini başka insanlarla paylaşılmasını mümkün kılacak şekilde göstermeleri, buna sahip olduklarını ifade etmeleri bir kültürel sermayedir. Dans da önemli bir kültürel sermaye biçimidir.

İzmir de Latin dans kurslarında yaptığım bu çalışma, yerel ötesi dans pratiklerine olan ilginin nedenlerini özellikle kültürel sermaye, habitus, toplumsal uzam, alan gibi sosyolojiye kazandırdığı kavramlarla tanınan Pierre Bourdieu’nun, “kültürel sermaye” kavramıyla çözümlemeyi hedefler. Bu çalışma iki bölüm olarak düşünülmüştür. Giriş bölümünde yer alan ve kuramsal çerçeveyi oluşturan kültürel sermaye ve habitus kavramını, farklı toplumlara göre dans tanımları, sosyalleşme, kimlik ve cinsellik açısından dansın nasıl bir rol üstlendiğinin çalışıldığı birinci bölüm izler. İkinci bölüm ise bir kültürel sermaye biçimi olarak İzmir’deki Latin dans kurslarına odaklanır.

1. Pierre Bourdieu'nun Kültürel Sermaye Kavramı

Sermaye, toplumda değerli kabul edilen, ulaşılmak istenen, maddi ve simgesel metalar toplamıdır. Bir iktidar formu olarak sermaye, birey ile toplum arasında bir bağ kurar. Toplum, sermaye dağılımındaki farklılaşma sonucunda yapılandırılmıştır. Diğer taraftan birey, sermayesini mümkün olduğunca arttırmaya çalışır. Bireyin sahip olduğu sermaye türü ve miktarı yaşam kalitesini ve geleceğini belirler. Bireylerin biriktirdiği sermaye aynı zamanda sınıf ayrımlarını yeniden üretir (Kaya 2005: 5). Bourdieu'nun "sermaye" kavramı ekonomide parasal bir nosyon olarak anılan sermaye kavramından daha geniştir. Bourdieu'nun çalışmasında "sermaye" kavramı, üretim ve tüketim mallarının üretimini kolaylaştıran kaynakların yanında, normlar, rol beklentileri ve sosyal saygınlığı da içermektedir (Ünal 2004: 3). Bourdieu, sınıflar arası ilişkileri, Marx'ta olduğu gibi salt ekonomik veya salt ideolojik olarak ele almaz. Dönüşen politika anlayışını ve politikadan kaynaklanan güç ilişkilerini ele aldığı bu durum, fikirlerindeki Weber etkisini gösterir. Bourdieu sınıflar arasındaki çatışmayı açıklayabilmek için alanlar belirler. Bu alanlar mevkiler arası ilişkilerden oluşur ve güce göre şekillenirler. Bu gücün dağılımı da sermayelerin dağılımına göre farklılık gösterir. Sermayeler ekonomik, toplumsal, kültürel ve simgesel olmak üzere 3(+1) farklı başlıkta ele alınırlar. Ekonomik sermaye, ekonomik kaynaklar anlamına gelir (Özsöz 2007: 17). Toplumsal sermaye, toplum içerisindeki ilişkiler bütünüdür. Karşılıklı birbirini tanımaya dayanan az ya da çok kurumlaşmış ilişkilerin kalıcı ağına ilişkin sahiplikle alakalı gerçek ya da potansiyel kaynakların toplamıdır. Bir aktör tarafından sahip olunan toplumsal sermayenin hacmi, onun verimli bir şekilde harekete geçirebileceği ilişkiler ağına ve bağlantıda olduğu kişilerin ekonomik, kültürel ve sembolik sermayelerinin hacmine bağlıdır. Seçkinlik ünvanı, belirli biçimdeki toplumsal ilişkiyi sağlam bir biçimde garantileyen kurumsallaşmış toplumsal sermayenin bir itibar değerini yansıtır. Kültürel sermaye ile toplumsal sermaye birbirleriyle ilişkili kavramlardır. Toplumsal sermaye, sosyo-demografik özellikler, arkadaşlar, derneklere üyelik ve tanıdıklar aracılığıyla girilen ilişkilerin etkisiyle oluşan kültürel eğilimleri kapsar. Bireyin kurduğu ilişkiler ağı, bireysel ya da toplu, bilinçli ya da bilinçsizce, kısa ya da uzun dönemde kullanılacak toplumsal ilişkileri, komşu çevresi, iş çevresi hatta

akrabalık gibi şarta bağlı ilişkileri gerekli ve seçkin ilişkilere dönüştüren, öznel olarak hissedilen duyguları (minnettarlık, saygı, arkadaşlık hisleri gibi) veya kurumsal olarak garantilenmiş hakları ima eden ilişkileri yerleştirmeyi ya da yeniden üretmeyi amaçlayan yatırım stratejilerinin ürünüdür (Misci Kip 2010: 26). Kültürel sermaye ise eğitim yoluyla öğrenilmiş tüm kabulleri, davranış kalıplarını içerir. Simgesel sermaye: her sermayenin içerisinde görülebilecek, sahip olunan simgesel değerler (onur ve prestij) bütünüdür (Özsöz 2007: 17). Ekonomik sermaye paraya hemen dönüşebilir ve mülkiyet olarak da saklanabilir. Kültürel sermaye, eğitim yoluyla kazanılır ve belli şartlarda ekonomik sermayeye dönüşebilir. Sosyal sermaye, bireyin sahip olduğu toplumsal ağlar ile oluşur ve belli şartlarda ekonomik sermayeye dönüşebilir (Kaya 2005: 6). Ekonomik sermayeye sahip olmak demek, ilk etapta geniş mali kaynaklara sahip olmak demektir. Bununla birlikte bir kişinin yüksek ekonomi çevreleriyle ilişki içinde olması veya mali-ekonomik alanda bilgi sahibi olması da aynı kavramla dile getirilmektedir. Buna benzer bir şekilde “kültürel sermaye” de iki anlama gelebilmektedir. Hem bilişsel yeteneklere ve bilgiye sahip olmak hem de kültürel elite ilişki içinde bulunmak kişinin kültürel sermayeye sahip olduğu anlamına gelir (Ünal 2004: 3).

Bourdieu dünyayı görece olarak özerk alanlarla farklılaşmış çok boyutlu bir uzam olarak görmektedir. Toplumsal uzam, teorik olarak benzer toplumsal konumları paylaşan kişilerin benzer toplumsal ve hayat tarzı pratiklerine sahip olduğu uzamdır. Bu alanların her birinde bireyler sahip oldukları farklı sermayelerin miktarına göre konumlar elde etmektedir. Toplumsal uzam, ekonomik, toplumsal, kültürel ve sembolik sermayenin çeşitli elemanlarından ve habitusun kalıcı özelliklerinden oluşmaktadır. (Misci Kip 2010:5). Örneğin, akademik alanda üniversiteler, disiplinler ve fakültelerin oluşturduğu nesnel toplumsal ilişkilerle bağlantı içinde konumlanan ve mevcut kaynakları (toplumsal bağlar ve bilgileri gibi) kullanarak otorite, güç, prestij için rekabet eden bireyler vardır. Bourdieu, farklı alanların farklı sermaye ve kaynak tiplerine değer verdiklerini, örneğin, kültürel sermaye ve bilginin, diplomalar ve sertifikaların daha fazla değerli olduğunu ve onların ekonomiden ziyade akademik alanda egemenlik mücadelesinde anahtar bir kaynak olduklarını vurgular (Çeğin 2007).

Bu çalışmanın odak noktası Bourdieu'nun geliştirdiği 'kültürel sermaye' kavramıdır. Bourdieu kültürel sermaye kavramını, kültürel pratikler ve eğitimsel performanslardaki, ekonomik eşitsizlikler ile açıklanamayan, farklılıkları açıklamak üzere geliştirmiştir (Yüce:2007: 54). Kültürel sermaye; bir kişinin ya da bir toplumun sahip olduğu bilgi, beğeni, beceri, deneyim, sanat, bilim, inanç, ahlak, kural, alışkanlık ve geleneklere ait tüm manevi değerlerini kapsamaktadır. Kültürel sermaye güç ve statüyü veren, kültürel bilgi birikimini içeren değişim sistemi içerisinde, toplumsal ilişki olarak hareket etmektedir. Kültürel sermaye, kişiye yüksek beklentilerle birlikte toplumda yüksek bir konum vermekte olup, kişinin elde ettiği bilgi, yetenek, beğeni, eğitim biçimleri ve bunların sağladığı avantajlardır. Ekonomik sermaye, kişinin ekonomik kaynaklarıyla ilgili iken; kültürel sermaye, kişinin kültürel bilgisi, yetenekleri, tecrübeleri, dil yeterliliği, konuşma şekli, kelime bilgisi, düşünme tarzı, gerçek bilgisi, dünya görüşü vb. ile ilgilidir. Kültürel sermaye ile ilgili en önemli noktalardan biri, genellikle aile, sosyal sınıf, yakın çevre, alt kültür vb. içerisinde kazanılmakta olmasıdır. Ayrıca kişinin doğumuyla birlikte ilişkide bulunduğu okul, kilise, sağlık sistemi vb. gibi tüm kurumlar tarafından desteklenmektedir (Misci Kip 2010: 28).

Kültürel sermayeyle ilgili bu tanımlar onun sabit değişmez mi olduğu sorusunu akla getiriyor. Bourdieu'nun "Belli bir alanda hem mücadele silahı hem uğruna mücadele edilen, sahibine belli bir iktidar, bir nüfuz kurma olanağı veren... belli bir alanda varolmayı sağlayan sey" tanımı sermayenin bu ikili özelliğini öne çıkararak, dinamik yapısına dikkat çeker. Buna göre eyleyenler, bir yandan ilgili alanda ortada olan "seylerin" en fazlasını elde edebilmek üzere uğraşırken bir yandan da elde ettikleri, sahip oldukları oranda bunları kullanarak, hem kendi konumlarını daha ileriye götürmek üzere, hem de kendi konumlarını tehdit eden olası koşullara ve diğer eyleyenlere karşı mücadele ederler. Sahip olunan ekonomik sermayenin sürekli olarak artırılmak zorunda olduğu ve bu amaçla alanda varolan diğer eyleyenler ile sürekli bir mücadele içinde bulunduğu Marxist literatürde sık sık dile getirilmekle birlikte, Bourdieu bu durumun sosyal, kültürel, dinsel, simgesel, dilsel vb. alanlarda da geçerli bir ilke olduğuna vurgu yapar. "Alanda varolma nedeni" formülasyonu ise,

sermayenin her alanda yeniden üretiminin –eyleyenlerin niyetlerinden bağımsız olarak- zorunluluğuna, mücadelenin sürekliliğine dikkat çeker. Sermayenin sabit, değişmez bir değer olmadığına, aksine toplumsal uzamda yaşanan değişimler boyunca sürekli değişen bir yapıya sahip olduğuna dikkat çeker (Yüce:2007: 50).

Bourdieu toplumsal uzamın üç temel boyut doğrultusunda düzenlendiğini belirtir: “birinci boyutta, eyleyenler tüm türleri kapsayan toplam sermayelerine göre dağılır; ikincisinde, bu sermayenin yapısına, yani ekonomik sermaye ve kültürel sermayenin toplam malvarlıkları içindeki payına göre; üçüncüsünde ise, sermayelerinin zaman içinde hacim ve yapı açısından evrimine göre” (Aktaran Yüce:2007: 50).

Konig ve arkadaşları kişinin toplumsallaşma sürecini ve sonrasını şu şekilde ifade ederler:

“... kişiler sanatın daha karmaşık çalışmalarını anlayabilmek ve takdir edebilmek için gerekli olan kodlara ve kurallara, “kültürel sermaye”ye sahiptirler. Kişiler daha fazla kültürel sermaye edindikçe, artan bir derecede ince zevklere sahip olmaktadır. Bourdieu’ya göre, seçkin grupların üyeleri toplumsallaşma süresince, daha fazla kültürel sermaye kazanmakta ve böylece ince ve yüksek zevkler gösterebilecek duruma gelmektedirler. Bunun da ötesinde, hayatlarının akışında, diğer seçkin grupların üyeleriyle karışmaktadır. Böyle durumlarda, kendi statü gruplarına bağlılıklarını göstermek için elit ve rafine beğenilerini ortaya koymaktadırlar. Sonuç, toplumsal statü ile kültürel sermaye arasında ayırt edici bir ilişkidir. Alt düzeyde beğeniler, alt düzeyde toplumsal statü gruplarına ve az kültürel sermayeye sahip kişilerde, üst düzeyde beğeniler ise daha çok kültürel sermayeye sahip olan seçkinlerde bulunmaktadır” (Aktaran Misci Kip 2010: 30).

Temelde eğitsel zemin ve yaşam tarzı (habitus) gibi, iki bileşenden oluşan kültürel sermayeye yüksek düzeyde sahip olan kişi, çevresinde muhtemel kendini bekleyen değişimleri önceden sezebilir ve kendisi için en makbul sosyal hayatı daha kati, kusursuz biçimde talep edebilir. Bu nedenle, Türkiye’de, edinilen kültürel sermayenin hacmi, bireyi farklı bir toplumsal pozisyona çıkararak, diğerlerinden farklılaştırarak bir ayrıma yol açar. Bireylerin hayatlarında önemli gördükleri alanlara bakılarak, kültürel sermayenin hangi biçimde ve hangi yüzleriyle o alanlarda ayrımı yarattığı görülebilir (Arun 2009: 93).

Bourdieu'ya göre sosyal grup ve kültür karşılıklı olarak birbirini kuvvetlendiren şekilde hiyerarşiktir. Kültür, ekonomik sermayenin yaptığı gibi sosyal grup egemenliğini koruyan ve bireysel hayatları şekillendirmeye yarayan bir göstergedir. Sahip olunan kültürel sermaye, kültür seviyesinin bir göstergesidir. Kültürel sermaye, eğitimle, aileden gelen bir takım özelliklerle, zamanla elde edilen birikimle ve kişinin sahip olduğu toplumsal ilişkiler aracılığıyla kazanılabilir. Bourdieu, ekonomik ve kültürel sermaye kavramlarını, sosyal grup yapısı ve yeniden üretim modelini açıklamak için kullanmıştır (Misci Kip 2010: 10).

Bourdieu açısından kültürel sermaye üç biçimde varolabilir:

1. Cisimleşmiş halde (sunum üslubu, konuşma tarzı, güzellik vb): önemli bir beceriye sahip olmak.

2. Nesnelleşmiş halde (resimler, kitaplar, makineler, binalar vb): belli çerçevede bilgi sahibi olmak.

3. Kurumsallaşmış halde (eğitimsel sınıflar gibi) (Erol 2009: 217).

Bourdieu, sadece üretim süreciyle değil, kişinin üretim dışında tüketim için de harcadığı zaman ve tercihleriyle ilgilenmekte ve toplumdaki ayrımın esasında kişilerin beğeni ve tercihleri ile ilgili olduğuna dikkat çekmektedir. Geçen yıllar, yaşanılanlar, birikimler, kültürel kökenler ve bilinçaltı, kişilerin kararlarını ve tercihlerini etkilemekte, kişiler arasında bir farklılaşmaya neden olmaktadır (Misci Kip 2010:4).

Bourdieu, “*renkler ve zevklerin tartışılmayacağını*” ileri süren yaygın anlayışın tersine, sosyolojinin, büyük ölçüde bireysel olarak algılanan pratiklerde sosyal bir mantık bulabileceğini göstermektedir. Bu nedenle Bourdieu'nun ayrımlara ilişkin bakış açısının temel özelliği kültürel pratik fikridir. Bu durumda statü, hayat tarzı yani, giyim, konuşma, görünüş ve bedensel eğilimler gibi kültürel pratiklerin bütünlüğü olarak kavramsallaştırılabilir. Bourdieu yaşam-dünyasını habitus olarak ele alır. Habitus olarak yaşam-dünyası, bireyin sosyal mekân algısını düzenleyen tüm

pratik, eğilim ve beğenilerin koruyuculuğunda sistemleştirilip kurulur. Statü, sivil toplum içinde politik bir hak ve hukuksal konuma ilişkin olmakla birlikte, belirli bir ölçüye kadar tarzı da içerir. Bir grubun toplumsal sistem içindeki yeri, beğenileriyle ifade edilir. Bu beğeniler, hayat tarzının pratik yönünü ifade eder. Sosyal gruplar kendilerini rakiplerinden ‘üstün’ eğilim, bedensel hareketler, konuşma ve davranışlarla ayırt ederler (Ünal 2004: 14).

2. Habitus

Bireyin habitusundan gelen kültürel sermaye, kişinin ailesinin ve ait olduğu sınıfın nesnel fırsatları tarafından oluşur. Bireyin alandaki konumu değiştiğinde habitus da değişebilir. Habitus, bir kişinin içselleştirdiği bir düşünceler sistemi olmaktan çok, kişinin toplumsallaşma sürecinde kazandığı ve hayat verdiği bir dizi kimlikten oluşur. Kişinin içinde bulunduğu toplumsal ilişkiler ağı içerisinde farkında olmadan edinmiş olduğu alışkanlıkların toplamıdır. Belirli bir zevk ve estetik tecrübe edinilirken bir sınıfın, ya da belirli bir sınıfsal ilişki ağının habitusu benimsenir (Misci Kip 2010: 12).

“Toplumsal oyunlara katılmak salt bilinçli bir seçim değildir. O, üzerinde düşünmeden yaptığımız bir şeydir. Biz bir anlamda zaten sürekli onun içindeyizdir. Çocuklukta yetişkin rollerine hazırlanırız. Büyürken bizden bir meleğe sahip olmamız istenir. Düzgün oturmamız ve sorulduğunda düzgün cevap vermemiz istenir. Ailelerimizin kiliseye –ebeveynlere bağlı olarak paraya ve şöhrete – saygı duyduklarını görürüz. Neyin onaylanıp onaylanmadığına, neyin işe yarayıp yaramadığına bakılarak, kendimize özgü eylem biçimleri, yaşantımızdaki oyunlarla karakteristik bir davranış biçimi geliştiririz. Kendine güveni veya utangaçlığı öğreniriz. Her iki örnekte de, sosyalleşme sürecinin gücü, büyük ölçüde bedensel olarak, basitçe kim olduğumuzun, dünyada nasıl var olduğumuzun bir parçası olarak yaşanır. Bu duygu habitustur” (Calhoun 2010: 103).

Habitus, Bourdieu’nun terminolojisinde, içinde bireylerin eğilimlerinin ve seçimlerinin şekillendiği, kültürel olarak tanımlanmış bilgi ve toplumsal eylem sistemidir. Habitus kavramını Hegel, Husserl, Weber, Durkheim, Peirce ve Mauss kullanmışlardır ancak Bourdieu’nun habitus kavramı daha toplumsaldır; bireyin ‘bireysel adetleri’, ‘sınıf adetleri’nin değişkesinden öte değildir. Bourdieu bu

yaklaşımı ile bireyin sosyal ve ekonomik konumuyla kurduğu ilişkiyi ileri sürer (Aydın, Emiroğlu 2003: 351).

Habitus, bireyin kültürel ürünleri ve pratiklerine dair beğenisinin geçerliliği konusundaki duygusunu şekillendiren bilinçdışı eğilimlere, sınıflandırma şemalarına, sorgulamaksızın kabul edilmiş tercihlere gönderme yapar. Yalnızca gündelik bilgiler düzeyinde işlemekle kalmayıp, aynı zamanda bireyle bütünleşmiş olduğunu da belirtmek gerekir. Bireyin genel kültür bilgisi, yeme, içme ve giyim tarzı, yürüyüş ve oturuş tarzı, ses tonu, vurgusu, konuşma örüntülerinin karışıklığı, bedensel jestler vd.'de açığa çıkar. Bunların tümü bir kimsede kökenlerinin kazandırdığı alışkanlığı yansıtır (Yanıklar 2010: 125). Eğilimler, içinde ortaya çıktıkları toplumsal çevrenin kısıtlamalarına adapte olurken, habitus toplumsal kökene göre farklılık gösterir. Konuşma biçimleri, bedensel hareketler, güzellik anlayışları veya bireysel kimlik, tüm bunlar, gerçekte sınıfsal kökene göre farklılaşır. Örneğin, işçi sınıfı üyelerle karşılaştırıldığında, orta sınıf, kamu önünde konuşma veya resmi durumlar konusunda kendisini daha emin hisseder ve bu ekonomik alanda önemli bir değer olabilir. (Meder, Çeğin 2011: 248)

Habitus, pratik kavramı etrafında merkezi bir belirleyiciliğe sahiptir ve bir grup/sınıf/toplumun türdeşliği, bu içselleştirilmiş yatkınlıkların karakterinin bir sonucudur. Öte taraftan habitus kişinin bedenselleştirdiği bir dizi kimlikten meydana gelir: bedenselleşmiş habitus, “ *bir kişinin sahip olduğu bir şey değil, kişinin olduğu bir şeydir*”. Pek çok sayıdaki yapının eşzamanlı tezahürünün bir sonucu olan habitus kavramı, farklı yapıların yan yana var olduğu ve birbirine eklemelendiği toplumsal uzayı oluşturur. (Meder, Çeğin 2011: 248-249) Habitusun temel özelliklerinden biri, eyleyenler ile pratikleri arasındaki ilişkiyi edinilmiş bir dizi düşünce, davranış ve beğeni kalıpları aracılığıyla bütünselliği içinde açıklamayı amaçlıyor olmasıdır. Bourdieu, özel bir eyleyenin ya da bir eyleyenler sınıfının pratikleriyle sahip olduklarını birleştiren üslup birliğini aktaran habitusu, bir konumun içkin ve bağıntısal özelliklerini birlikçi (üniter) bir yaşam stilinde, yani insanların, malların/varlıkların, pratiklerin tercihindeki birlikçi bir bütünde dile getiren can verici ve birleştirici köken olarak ele alır. Kavramın bir diğer özelliği ise yerleşik,

sabit bir ilke değil, bir yandan belirli eylemlilikleri ortaya çıkaran üretken ancak aynı zamanda kendisi de bu süreçte belirli bir mantık çerçevesinde sürekli değişip, dönüşen yani üretilen bir oluşum olmasıdır (Yüce 2007: 33-34).

Habitus uygulayıcısı kendi sosyal dünyasının daha kompleks, donanımlı ve detaylı görme kuvveti sunacak biçimde kültürel üretim ve tüketim pratiğiyle ilişkilidir. Yani o sosyal saygının ve itibarın kaynağıdır. Dolayısıyla, temelde bu iki bileşenden oluşan kültürel sermayeye sahip olan kişi, çevresinde muhtemel kendini bekleyen değişimleri önceden sezip ve kendisi için en makbul sosyal hayatı daha kati, kusursuz biçimde elde edebilir. Bu nedenle, edinilen kültürel sermayenin hacmi, bireyi farklı bir toplumsal pozisyona çıkararak, diğerlerinden ayıracak biçimde iş görür. Kültürel sermaye, hüneler, değerler, alışkanlıklar, eğitsel geçmiş/zemin gibi değişkenlerin bir bütünü olarak anlam kazanmaktadır (Arun 2009: 81).

Bourdieu'nun habitus kuramı ve beden üzerine düşüncelerini en açık biçimde ortaya koyan sosyolojik analizlerinden birisi seçkinlik ile ilgilidir. Bourdieu'ya göre herhangi bir seçkinlik arayışının başlangıç noktası, kişinin kendi bedenidir. Bedeni sosyolojik yaklaşım içinde değerlendiren Bourdieu bedeni burada üç noktada toplumsal sınıflandırma için önemli bir konuma oturtur. Bunlardan ilki, bedenin, bireyin sosyal konumuyla ilişkisidir. İkincisi, habitus'un cisimleşmesiyle ilişkisidir. Üçüncüsü ise beğeni çerçevesinde ortaya çıkar. Bourdieu'ya göre, beden, tartışmasız sınıfsal beğenin maddileşmesidir. Kişinin sosyal değeri beden değeriyle birleşerek oluşur. Habitusun değişmez bir yönü olarak beden ve hareketi " toplumsal anlam ve değerlerle bağlantılı olarak düşünülmelidir". Bourdieu'nun habitus kavramı 'kişinin kazandığı, ama devamlı olarak kalıcı bir nitelik biçiminde bedenine dâhil olandır'. Habitus, cisimleştiğinden dolayı, tabii olan bir sermayedir (Işık 1998: 138-141).

1. BÖLÜM

DANS

1.1 Dans Tanımlarında Farklı Kuramlar

Dans, çeşitliliğiyle her kültürde farklı bir anlama gönderme yaparak, taşıdığı veya kendisine atfedilen simgesel anlamların kaymasına uğrayabilir ya da anlam değişikliği yaşayabilir. Kelime olarak her kültürde farklı anlaşılabilir. Dans ediminin neden, nerede ve hangi amaçlarla gerçekleştiğinin saptanması, yapılan araştırmaların perspektifini değiştirmekle birlikte, ilişkilendirilen kavramlarda da farklılıkların oluşmasına sebep olmuştur (Galioğlu 2007: 3).

Dans insanın bedenini belirli zaman ve mekânda kültürel olarak belirlenmiş özel hareket ve yapı içinde kullanmasıdır. Dansı kutsal amaçlar ve eğlence için olmak üzere kabaca iki kategoriye ayırabiliriz. Dansın batılı kalıplar içinde tanımlanmaması gereği üstünde duran araştırmacılar, dansın kültürel ifade yönüne ağırlık verirken, bireysel eylem olarak da dansın değerlendirilmesi gereğine işaret ederler (Kudret, Aydın 2003: 205).

Merriam, dansı kültür ve kültürü de dans olarak tanımlayarak dans ve kültürün birlikte açıklanabilirliğine dikkat çekerken, dansın varlığının kültürün antropolojik kavramlarından ayrı tutulamayacağını belirtir. Bir toplumun veya topluluğun içinde gelişip şekillenen dans, o kültürün izlerini taşır. Dans araştırmalarında kültürel öğelere ağırlık veren Royce da Merriam'la aynı görüştür. Tarihte kültürler arası etkileşim sonucu yayılan dansların farklı kültürlerde zamanla farklı anlamlar depoladığını veya anlam değişimine uğradığı görülür (Galioğlu 2007: 3).

Lull'a göre dans bir iletişim biçimidir, insanlar iletişim kurmak için dans ederler. Dansı, müziği yaratanların ve tüketenlerin bulunduğu duygusal ve fiziksel bir boyut olarak tanımlar. Lull, müziğin bu noktada bedeni kendiliğinden harekete sevk

eden, can sıkıntısını gideren ve canlılığı uyaran bir araç olduğunu ifade eder. Dansın, kişinin kendisine, bedenine, topluluğa ve diğer insanlara yönelik tutumunu yansıttığını ve bu yönüyle kültürün fiziksel dışavurumu olduğunu savunur (2000: 46-47).

Hanna, *Dance, Sex and Gender* adlı kitabında cinsellik ve dansın aynı enstrüman; insan vücudunu paylaştığını ifade ederek dans etkinliklerinin cinsellik ve cinsiyet kavramlarının ortaya koyduğu bir eylem olmasına odaklanır. Sosyal değerlerin ve çatışmaların o kültürün dansının içinde görülebileceğini ileri sürer; ayrıca dansın bir ayna gibi kültürü yansıttığını ve kültürü değiştirmeye meydan okuduğunu da ekler: “Cinsel özellikler ve seks rolleri (cinsiyetten bahsetmek de dâhil) hakkındaki düşünce ve duygular, dans içinde şekillenir” (Galioğlu 2007: 4).

İfade kültürü, ifadenin ötesinde bir şeydir; oyun biçimleri, malumat iletişim araçları ve estetik değerlendirmeyi de içerir. Müzik, insanların bu şeylerden zevk aldığı çeşitli yollardan biridir. Ayrıca oyunlar, folklor, din, dil yazın, dans ve tiyatro da bu yollar arasında yer alır. Müzik çoğunlukla ifade kültürünün öteki yönleriyle bileşim halinde ortaya çıkar ve öteki yönlerden bazıları müzik üzerinde etki yapar. Müzik çoğunlukla ifade kültürünün başka biçimleriyle, özellikle de ritüelde din ile şarkıda dil ile ve tiyatrodan dans ve drama ile birleşir (Kaemmer 1993: 37).

Stokes, “*Etnisite, Kimlik ve Müzik*” makalesinde müzik ve dansın yalnızca belli bir bağlam dâhilinde anlaşılması gereken durağan simgesel nesnelere olmadığını; bizzat kendileri içinde başka şeylerin de gerçekleştiğini, kalıpları olan bir bağlam oluşturduğunu açıklar (1998: 127).

1.2 Sosyalleşme Aracı Olarak Dans

Sosyalleşme, bireylerin toplum ve gruplara katılımını sağlayan; bilgi, yetenek, hüner ve yönelimleri elde etme-öğrenme süreci olarak tanımlanabilir. Bireylerin toplum yaşamına katılmasını sağlayan temel sosyalleşme unsurları; aile,

arkadaş, okul, meslek grubu, kurslar ve kitle iletişim araçları olarak sayılabilir (Poyraz 2003: 9).

İnsanların içine doğmuş oldukları kültür, yaşadıkları çevre, almış oldukları eğitim, sahip oldukları yaşam standardı gibi sayabileceğimiz nedenler, toplumu çeşitli zevk kitlelerine ayırır. Kültürel bir ifade biçimi ve kültürel bir ihtiyaç olarak her bireyin yaşamında yer alan müzik, insanları bir araya getiren, buluşturan, sosyalleşmesini sağlayan bir etkidir (Coşkun 2007: 46).

“Müzik, insanları icracı, dinleyici, dansçı gibi özel konumlarda bir araya getiren, bireylerin kendisini ifade etmesine imkân veren bir iletişim aracı ve toplumsal faaliyettir. İnsan sosyal bir varlık olarak çevresiyle iletişim kurabilmek için yaratmış olduğu dile müzikal sesler aracılığıyla duygularını, deneyimlerini, düşüncelerini ifade eden anlamlar yükleyerek müziği oluşturur. Bu anlamlar diğer insanlarla paylaşılmaya başladığı andan itibaren iletişim gerçekleşmeye başlar” (Aktaran Coşkun 2007: 46).

Dans ortamları, “sosyalleşme” sürecinin en rahat yaşandığı ortamlar arasında yer alır. Kursiyerler üyesi oldukları dans kurslarında ve bu kursların düzenlediği dans gecelerinde yeteneklerini ve dolayısıyla bedenlerini sergileyerek kendilerini farklı biçimde ifade etmenin doyumunu yaşarlar. Dans ortamında iletişim kurmak çok daha kolaydır çünkü dans ortamlarının doğası gereği bunun için ayrıca çaba göstermeniz gerekmez. Latin dans kurslarının bir iletişim kanalı, sosyalleşme ve çevre edinmenin bir yolu olduğunu söylemek yerinde olur. Hiç tanımadığınız, ismini bilmediğiniz bir insanla hemen dans etmeye başlayabilirsiniz. Her kursiyer bu bilgiye sahip olarak gelir. İzmir’de Latin dans kurslarında görüşme yaptığım 75 kişinin 73’ü dans etmenin sosyal yaşam için avantaj sağladığı görüşüne sahip. Hayat görüşü olarak paralel insanlarla tanışma açısından kolaylık sağladığını düşünüyorlar. Dans bilmek, yapmak sosyal yaşam için bir avantaj sağlıyor mu sorusuna bir kursiyerin cevabı ise şöyle:

“Sağlıyor neden, ben yoğun bir öğrencilik zamanı geçirdim. Belli şeylere vakit ayırabiliyorsun. Dans çevresi çok güzel bir çevre ve çevren çok genişliyor. Sırf sosyal açıdan baktığında bile çok iyi dans etmesen de arkadaşlarınla diyaloga girmen. Ben çoğu zaman buraya ııı... tabi dans içinde geliyorum ama buradaki arkadaşlık için geliyorum. Sosyal açıdan çok büyük kazanım sağlıyor.”

Dans kurslarında dersler pratik geceleri ve dans geceleriyle birlikte yürütülür. Genellikle haftada bir gün dans dersi, bir günde pratik geceleri olur. Ayda bir ya da iki kez de dans geceleri yapılır. Pratik geceleri derslerin olduğu mekânda düzenlenir ve her düzeydeki öğrenci katılabilir. Pratik geceleri derslerde öğrenilenlerin uygulanmaya çalışıldığı bir ortamdır. Hem uygulama yapılabilir hem de farklı düzeyde öğrenciler katıldığı için izleme ve uygulama olanağı bulunur. Kursiyerler hem kendi grubundan kişilerle hem de diğer gruptaki kursiyerlerle de tanışma ve dans pratiği yapma olanağı bulurlar. Bu sistemin katılımcıların sosyalleşmesini nasıl sağladığı ile ilgili:

“Haftanın iki günü buradayız Çarşamba derslerimiz var Cuma günü de bizden daha eski olan bizden bu işi çok daha iyi bilen insanlarla bu işi çalışıyorsunuz (pratik geceleri) onun haricinde belirli organizasyonlarda oluyor, bu Cumartesi bir organizasyon var. O organizasyona girdiğiniz zaman sosyalleşmiş oluyorsunuz. Çevreden çok fazla kopmamış oluyorsunuz. Çevredeki olan insanlarla diyalogunuz biraz daha iyi duruma geliyor. Bu aramızdaki arkadaşların, yani ortamda bu dansı seven insanlarla olan diyalogu geliştirmek amaçlı da elimden geldikçe onlara katılmaya çalışıyorum. Bunlar hayat için önemli şeyler, benim için.”

Eşli dansların bu çalışma özelinde Latin dansının sosyalleşmedeki ayırıcı diğer yanı ise karşı cinsle daha kolay iletişim kurulmasıdır. Kursiyerin Latin dansının diğer danslardan farklılığı ile ilgili:

“Farklılığı tabii şey.. eşli dans olması sebebiyle daha bir sosyal ve daha bir duygu yoğunluğu olan bir uğraş insan kendini daha çok kaptırıyor daha çok keyif alıyor. Yoğun bir uğraş, eşli bir dans karşındakıyla de bir iletişim var sohbet etmek gibi bir enerjisel bir etkileşim var. O bakımdan çok yoğun olduğu için inanılmaz bir rahatlama sağlıyor” görüşü bunu destekliyor.”

1.3 Dans ve Kimlik

Bilgin, kimliği, bir kişi veya grubun kendisini tanımlaması ve kendini diğer kişi veya gruplar arasında konumlandırması olarak tanımlarken kimliği bir resim ve bir adres olarak nitelemektedir. Kimlik ihtiyacı bazı açılardan diğer insanlara benzemeyi, bazı açılardan ise onlardan farklılaşmayı gerektirmektedir. Dolayısıyla kimlik kavramı, benzerlik ve farklılık kutupları arasında diyalektik bir tarzda kendini

göstermektedir. Her ne kadar kimlik genellikle farklılık arayışını çağırırsa da benzerlik arayışı son derece temeldir (Güleç: 2007:7).

Modern toplumda kimlik roller vasıtasıyla daha karmaşık bir evreye ulaşır ve bu roller arasında bir bütünlük oluşturmak suretiyle çok parçalı bir görünüm sergiler. Kimlik zamanla etkilere açık olmakla beraber tutarlılık gösterir. Bir diğer nokta ise ben ile öteki arasına bir ayırım koyarak, orijinal bir durum sergilemek ister. Bunun sonucu olarak da toplumsal olarak tanınmak ve onay talep eder (Koyuncu 2007: 10).

Müzik her durumda, insanları müzisyen, dansçı ya da dinleyici olarak, özel biçimlerde bir araya getiren toplumsal bir olgudur. Bu toplumsal birlikteliklerin müzik yoluyla, içinde toplumsal kimliğin tam olarak “somutlaştığı” güçlü bir duygusal deneyim sağlayabilir. Müziğin harekete geçirdiği ilişkiler toplumun bütününe kapsayabilir (Stokes 1998: 134).

İnsanlar kendi kimliklerini farklı yollarla sürekli konumlandırırlar. Danslar insanların kendilerini konumlandırmalarında önemli bir role sahiptir. Onu icra etme, onun üzerine düşünce üretme ve konuşma kimliklerin oluşturulmasında önemlidir. İzmir’de Latin dans kursuna gelen bireyler için Latin dansı yapmak zevktir ve bir eğlenme biçimidir. Böyle bir beceriye sahip olan kişiler olarak kendilerini diğerlerinden “zevkleriyle” farklılaştırarak konumlandırırlar. Dansın kendisine kazandırdıklarını şöyle ifade ediyor:

“Dans etmeyi öğrendim. Yaptığım bütün dansları kattığım zaman bir disiplin öğreniyorsunuz bu çok önemli. Vücudunuzu kullanmayı öğreniyorsunuz. Çok fazla sayıda arkadaşım oldu. Çok güzel dostluklarım oldu bunlar çok güzel bir şekilde yıllardan beri devam ediyor. Ortak bir noktamız var. İnsanların sosyal hayatlarıyla ilgili konuşabilecekleri aynı şeyi paylaşabilecekleri insan sayısı az. En azından yüz tane halk dansı yapan arkadaşım var onlarla halk dansını konuşabiliyorum. Bu çok güzel sokaktan sıradan biriyle bunu konuşamazsınız. Maalesef bilgisi yok. Sanatsal olarak ülkemiz çok düşük olduğu için bir resim hakkında ancak bir güzel sanatlar öğrencisi bulmanız lazım ki konuşun gibi. Bütün ressamları toplayan bir şey olduğunu düşünün öyle bir ortama gittiğinizde fikir alışverişi oluyor. Bu açıdan çok güzel sizinle aynı şeyi söyleyen insanlarla aynı şeyleri paylaşım konuşabiliyorsunuz en azından.”

Dans kursuna gelen kursiyerler ilk dersten itibaren dans ettikleri kişinin kimliğiyle ilgili bilgiye sahip değildir. İlk aşamada her kursiyerin amacı dans etmektir. Bu nedenle bu bilgiye ihtiyaç duymadan birbirleriyle dans edebilirler. Ancak bir kursiyerin devamlılığındaki en önemli etken kurs ortamı ve bu ortamdaki ilişkilerden memnun kalmasıdır. Kadın ya da erkek olsun ortamdan rahatsız olduğunda o grup çok çabuk dağılır. Latin dans kurslarının en büyük problemlerinden biri budur. Bunu önlemek için de gelen kişinin profiline ve ortama mümkün olduğunca dikkat ediliyor. Görüşme ve gözlem yapılan bütün dans kursları kendini diğerlerinden farklı olarak nitelendiriyor ve diğerlerini ötekileştiriyorlar. Fakat Alsancak'ta görüşme yaptığım ve en çok kursiyere sahip kurslardan biri bu konuda çok dikkatliydi. Dans kursları gerek yeni başlayan sınıf duyuruları olsun, gerek düzenledikleri dans gecesi duyuruları olsun bunları e-mail ve facebook üzerinden yapar çünkü daha çok insana ulaşmanın, reklam yapmanın en iyi yollarından biridir. Bu dans kursu, duyurularının hiçbirini facebook üzerinden yapmıyordu. Mekânı belirten tabela bile yoktu. Bunun nedenlerini dans okulunun sahibine sorulduğunda, kursuna yoldan geçen herkesin gelmesini istemediğini açıkladı. Kayıt olmak için gelen kursiyerle ön görüşme yaptığını ona göre kabul ettiklerini ekledi. Kursu gelenlerin çoğu bir arkadaş ve tanıdık aracılığıyla geliyordu. Şimdiye kadar gözlem yapılan bütün kurslar içinde en çok kursiyere sahip olan dans okuluydu. Görüşme yapılan bütün kursiyerlerin hemen hemen hepsi, memnuniyetlerini ve bu dans okulunun diğerlerinden farklı ve daha elit olduğunu dile getiriyorlardı. Onlar bu kursta oldukları için kendilerini ayrıcalıklı ve “*kalburüstü*” olarak nitelendirdikleri insanlarla birarada olduklarını ifade ediyorlardı. Kendilerini sadece dans becerisine sahip bir birey olarak değil gittikleri kursun diğer dans kursları arasındaki farklılığıyla da ayrı yere konumlandırıyor ve kimliklendiriyorlardı. Dans kursuna gelmenin hayatlarını değiştirdiğini ifade ediyorlar: “Baya bir değişiklik oldu. Sadece sosyal açıdan değil de. Birincisi kendimi tatmin ediyorum. İkincisi de farklı bir sosyal çevreye giriyorsun farklı bir kültür çevresi bu aslında fazla içe kapalı ama bura kendi içinde biraz daha elit. O yüzden burayı daha çok seviyorum diğer yerlere göre”.

Stokes, kentli müzik türleriyle özdeşleşmenin, köyden kente göç eden insanların kenara itilmiş proleter kimliğini kentli kimliğe dönüştürmenin, orta sınıfa

dâhil olmanın araçlarını sağladığını ileri sürer (1998: 126). Başka şehirlerden gelmiş üniversite öğrencisi bazı kursiyerler için dans kursu, dans becerisi kazanmanın, sosyalleşmenin aynı zamanda kendi deyimleriyle nasıl oturup kalkacaklarını, kadın erkek ilişkilerinde nasıl davranacaklarını öğrendikleri bir yer. Dansa ilişkin kültürel sermaye edinimi kentli kimliği ve kentli davranış kalıplarını edinmenin bir aracını oluşturuyor: “Ailem dansa başladığımda beni fazla desteklemedi. Neden, benim ailemde köy kültürü daha baskın, modern tarz şeylere fazla yatkın olmadıkları için ilk başlarda biraz ters davrandılar. Ama sonra yarışmalara katıldım ve derece aldım onları görünce farklı açıdan bakmaya başladılar. Sonra sen yap biz seni destekliyoruz oldular”.

1.4 Dans ve Cinsellik

Aslı Galioğlu “*İzmir’deki Latin Dans Kursları ve Dans Pratiğinin İçerdiği Cinsellik*” başlıklı yüksek lisans tezinde (2007) İzmir’deki Latin dans ve Arjantin Tango okullarındaki kursiyerlerin ve eğitmenlerin dans ortamlarındaki beklentileri, beklentilerin cinsel içeriği ve nedenleri inceler. Galioğlu, eğitmen, kursiyer ve izleyiciler arasındaki iletişim ve etkileşimlerin cinsel mesajlar içerdiği, bu mesajların aktarımında sözlü ve sözsüz olarak davranış modelleri sergilendiği ve yapılan görüşmeler sonucunda kişilerin bu tür aktivitelere katılma amaçlarında çeşitli cinsel beklentiler bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Galioğlu, katılımcılar ve eğitmenlerle yaptığı gözlem ve görüşmeler sonucu dans ortamlarına gelme sebebinde iki farklı görüş hâkim olduğunu belirlemiştir: sadece dans etmek için gelmek ve ortamı “farklı amaçlar” için kullanmak. Bir eğlence ortamı içinde “meditasyon” benzeri bir rahatlamayı sağlaması ve “sosyalleşme” tabanında dost edinme ve çevre kurma kazanımlarını sunsa da; dans edimi kendini ifade etmeye ve kendini göstermeye odaklıdır. Öncelikli olarak karşı cinsle tanışmayı, iletişim kurmayı, kur yapmayı, yakınlaşmayı, dokunabilmeyi veya kişilerin cinsel beklentilerine ortam hazırlar. Hanna, modern toplumlarda sosyal dansın genelde kur yapmanın bir parçası olduğunu savunur. Dans kursları da bu ortamları sağlamak için uygundur. Eğitmenlerden biri “sen gençsen ve güzel bir kızla

dans etmek istiyorsan, asılmak istiyorsan, Tango ideal, Salsa hele daha daha ideal” diyerek bu görüsü açık bir dille onaylar. Fakat “*ben sadece dans etmek için geliyorum*” görüsünde olanlar bile karşı cinsle bir ilişkiye girmiş olduklarını, bu konuda en az bir-iki anılarının olduğunu dile getirmişlerdir (Galioglu 2007:26).

Beş yıllık aradan sonra danslar üzerine yapılan bu çalışmada da kursiyerlerin Latin dansını seçme nedenlerinin arasında cinsellik de yer alır. Cinsiyet profili tablosu incelendiğinde görüşme yapılan 75 kursiyerden 69 kişinin bekârlardan oluşması ve sadece bir kişinin sevgilisiyle birlikte gelmesi Latin dansa olan ilginin nedenleri arasında cinselliğinde olduğu tekrar ortaya koymuştur.

2. BÖLÜM

KÜLTÜREL SERMAYE BAĞLAMINDA İZMİR'DE LATİN DANS KURSLARI

2.1 Kültürel Sermaye Açısından Dans

Kültürel sermaye kavramını müziğe uyarlayarak ifade etmek gerekirse; insanların belli ortak değerler, davranışlar, pratikler vb. etrafında bir araya gelerek sınırlarını belirlediği, kendilerini başkalarından farklılaştırmada başvurduğu stratejilerle simgesel anlam kazanan ‘müziksel’ söylemler ve pratikler olarak ifade edilebilir. Müzisyenler ve hayranlar kendilerine uygun kimlikleri, içinde yer aldığı gruplarda inşa ederler. Gündelik yaşamın tatmin edici olmayan koşullarında potansiyel bir ‘yetki verici’ kaynak olarak; kendi yaptıkları ya da içinde buldukları etkinliğe simgesel anlam verirler. Bunlar çok sayıda zevk alınabilir ya da hoş gidici çok boyutlu söylemler ve pratikler dizisi içerir: Dans ve onunla ilgili teşhir ve sınırlama; bir konsere katılma ve birinin akranları ve dostları tarafından değer yüklediği belirli sanatçılar ve türler hakkında “bilgi sahibi olma” ile ilişkili entelektüel ve duyumsal zevk. Bunlar kültürel sermayenin bir biçimidir ve popüler kültür tüketiminin bel kemiğidir. Herhangi bir popüler müzik geleneği edinmek için, verili bir müzik geleneği, tarihi ve seslendiricileri ile ilgili bilginin olgunlaşmış olması gerekir. Bu kişi böylece ‘bilgili’ olarak üsluplar, eğilimler, kayıt şirketleri, müzisyen ya da gruplarla ilgili bilgileri tüm ayrıntılarıyla tartışabilir (Erol 2009: 259-260). Bourdieu, kişinin eğitimsel sermaye ve aileden gelen birikimiyle kültürel sermayesinin geliştiğini, ekonomik sermayenin buna katkıda bulunduğunu ve kültürel sermayenin toplumsal uzamdaki pozisyonu belirleyici olduğunu savunmaktadır. Kültürel sermaye, farklı toplumsal konumlanmada egemen faktördür. Peterson ve Simkus’un çalışması, müzik tercihlerini mesleki statü üzerinden ölçmektedir. Peterson ve Kern, kişilere opera ve klasik müzik sevip sevmediklerini sorarak, onları müzik tercihlerine göre sınıflandırmaktadır. (Misci Kıp 2010: 2).

Bourdieu, kültürel sermayenin oluşmasında toplumsal ve ekonomik sermayenin önemini tamamıyla ihmal etmemektedir. Aslında, sanatın üretilmesi ve bir çalgı çalabilme yeteneği sanat ve kültür dünyasında sadece uzun zamanda yerine konan bağlantılı eğilimleri değil, bunun yanında ekonomik zenginliği ve ayrı bir zamanı da gerektirmektedir. Fakat kişinin tercihleri üzerinde etki eden yetenekleri ne olursa olsun, Bourdieu, muhatapların meşru kültürle statü tarafından teşvik edilen bir yakınlık ifade etmesi gerektirdiğini belirtmektedir. Kişi, bir aleti, bir resmi ya da herhangi bir makineyi elde etmek için yeterli ekonomik sermayeye sahip olmalıdır, fakat elde ettiği bu aleti kendi özelliklerine göre kabul etmek ve kullanabilmek için aklında ve bedeninde uzun zamana yayılarak oluşmuş bir takım yeterliliklere, gerekli kültürel sermayeye sahip olması gerekir (Misci Kip 2010: 35).

2.2 İzmir'deki Latin Dans Kursları ve Kültürel Sermaye Boyutu

Kant'ın "haz veren şeyleri" "tatmin eden şeylerden" ayırmaya yönelik anlayışına göre soyut kültürel biçimler, kültürel sermayenin ana bileşenidir. Bu durumda operaya gitmek, üst sınıfa ait resimleri beğenmek, kayak, avlanma gibi seçkin sporlara katılım, popüler kültürden farklılaşma duygusuna dayanmaktadır. Toplumsal olarak ayrıcalıklı olmanın bir göstergesidirler (Misci Kip 2010: 28). Bir çalgı çalarak, bir icrada bulunarak veya dans ederek kültürel sermaye kazanabilirsiniz. Bunların belirli pratiklerle birleşmesi ve somutluk kazanması kültürel sermayenin bedenlenmiş formudur. İzmir'deki Latin kurslarındaki dans öğrenme pratiği Bourdieu'nün sınıflandırmasındaki *bedenlenmiş (cisimleşmiş) kültürel sermaye'ye* işaret eder. Bunu, ayrıcalık olarak görebilecek topluluklar içerisinde var edebilirsiniz. Katılımcılarla yapılan gözlem ve görüşmeler sonucu dans ortamlarına gelme sebebi olarak dans ortamının farklı ve daha elit bir ortam olması görüşü hâkimdir:

“Çok güzel dostluklarım oldu bunlar çok güzel bir şekilde yıllardan beri devam ediyor. Ortak bir noktamız var. İnsanların sosyal hayatlarıyla ilgili konuşabilecekleri aynı şeyi paylaşabilecekleri insan sayısı az. Bu açıdan çok güzel sizinle aynı şeyi söyleyen insanlarla aynı şeyleri paylaş

konusabiliyorsunuz en azından”. “Dans çevresi çok güzel bir çevre ve çevren çok genişliyor.”

Bir beceri kazanma ve onu sergileme önemli bir kültürel sermaye formu olarak kendini gösterir. Görüşme yaptığım kursiyer “Halk dansı öğrenirseniz bunu sadece düğünlerde oynarsınız. Ama Latin dansını her yerde yapabilirsiniz.” şeklinde ifade ediyor.

Kültürel sermaye türleri, buldukları alana bağlı olarak aynı anda meşru ve gayri meşru olabilmektedir. Belirli bir kültürel sermayenin meşrulaşmasının tamamıyla kendiliğinden olduğu görülmektedir. Kendiliğinden olma gücü, sembolik sermayeden gelen özel bir alanda meşru olan kültürel sermayenin neyi kapsadığını belirlemektedir. Herhangi bir kültürel yeterlilik, kültürel sermayenin dağılımındaki konumundan bir kıtlık değeri çıkarmakta ve sahibine ayırımın kazancını sağlayabilmektedir. Örneğin, okuma yazma bilmeyenlerin arasında okuyabilmek, İngilizce bilmeyenlerin arasında İngilizce konuşabilmek kişiye ayrıcalık kazandırmaktadır (Misci Kip 2010: 35): “Karadeniz’de bir düğüne gitmiştik biz erkek taraftıydık bizimkilerin hepsi oturdu ben kalkıp kız tarafıyla Karadeniz halayı çekebildim ve herkes beni hala hatırlıyor. Çok önemli ayrıcalık.. Romanların arasına girer roman gibi oynarım”.

İnsanlar kendilerini toplum içinde ifade edebilmek için belli sosyal davranışlarda bulunurlar. Dansın öğretildiği eğitimsel alan olan bu kurslar Bourdieu’nun sınıflandırmasındaki *kurumsal sermaye* işaret eder. Bir eğitim süreci içerisinde yer alma ve onun kurumsal kimliğini içselleştirme yoluyla bir kültürel sermaye edinme demektir. Çünkü kursiyerler bu mekânda “bilgi ve deneyim” kazanırlar. Görüşme yaptığım kursiyerlerin çoğu uzun yıllardır dans kursuna devam eden insanlardan oluşuyor. Dans öğrenme eylemi bitmiş olmasına rağmen dans pratiklerini kurslara katılarak sürdürüyorlar. Bu süreç bir ile altı yıl arasında değişiyor.

Dans kursları genellikle her hafta Latin gecesi düzenlemektedir. Latin gecesi düzenlemelerinde genelde Latin dansı yanında başka bir dans daha yer alır.

Düzenlenen konseptler kimi zaman Latin dansının yanına bir yerli dans kimi zamanda yabancı dans biçiminde gerçekleşiyor. Latin- flamenko, Latin- oryantal, Latin-Clup, latin- roman havası gibi örnekleri çoğaltmak mümkün. Geleneksel olarak yerel olarak kendi kültürü içinde hoşlarına giden onu da teşhir etmekten hoşlanan o konuya da beceriye sahip olan insanların o etkinliği bu tür etkinliğin içerisinde yaparak bir deşarj olma durumuna ulaşabilirler. Gözlem yaptığım dans kurslarından birinin düzenlediği Latin gecesinde konsept olmasa da zeybek, oyun havaları, damat halayı gibi yerel pratiklere de yer verildi. İnsanlar gece boyunca Latin dansından kolaylıkla zeybek ya da damat halayına geçiyorlardı. Herkes bu duruma kolaylıkla uyum sağlıyor ve keyif alıyordu. Çünkü yerel pratiklerle ilgili kültürel sermayelerini sergilemekten keyif alıyorlardı. Prior'a (2005) göre, Bourdieu'nun kitlesel ya da popüler kültür tanımlaması oldukça tek boyutludur. Bu tanımlamaya göre, popüler kültür, sadece eşitsizlikleri yeniden oluşturmaya hizmet eden olarak görülmektedir. Hızla küreselleşen dünyada, kültürel sermaye, ulusların kendilerine ait özelliklerine de bağlıdır. Bourdieu bu konuya çok fazla değinmemektedir. Daha sonraki yazarlar gün geçtikçe kozmopolitleşen dünyada milletlerin kendilerine has kültürel özelliklerinin kültürel sermaye açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır (Misci Kip 2010: 40).

Dans gecelerinde insanlar belli bir kültürel sermaye edinmek ve kendi sosyal çevresine o kültürel sermayeyi göstermek için çalışırlar. Pek çok toplumda müzisyenler Nettl'in "*müziğin estetik görünümü*" diye tanımladığı şey ile becerilerini başkalarının önünde sergilemeye bayılırlar (Kaemmer 1993: 81.) Çünkü sosyal çevre içinde konumlanmaya çalışırlar. Ayrıca kurs ortamından farklı bir alanda pratik yaptıkları için kendilerini dans ederek göstermenin 'hazzını' yaşarlar:

"Dans gecesi daha profesyonel bir ortam, pratik gecesi rahat kim kime dum duma. Dans gecesine gittiğinde karşıdaki de eğlenmeyi bekliyor. Mesela birini dansa kaldırdın daha müziği hissederek daha eğlenmeye çalışarak, figür odaklı değil de eğlence odaklı dans ediyorsun. Biraz daha ciddi oluyorsun. Pratik geceleri kadar rahat olmuyorsun. Çünkü psikolojik etkenleri de var. İnsanlar izliyorlar hoş dans etmeye çalışıyorsun bu da insanın doğasında olan bir şey. Daha ciddi bir ortam yani."

2.3 Kursiyer Profili

İzmir’de Latin dans kurslarının çoğunluğu Alsancak semtindedir. Görüşme yaptığım kursiyerlerin çoğunu buradaki katılımcılar oluşturur. Ayrıca Karşıyaka ve Narlıdere semtinde bulunan dans okullarındaki kursiyerlerle de görüşme yapılmıştır.

Tablo 1. Latin Dansı Kursuna Gelen Kursiyer Profili

		KADIN	ERKEK
Kişi sayısı	75	36	39
Yaş aralığı		15– 35	19 – 34
Üniversite mezunu	45	21	24
Üniversite öğrencisi	13	6	7
Lise mezunu	9	4	5
Lise öğrencisi	8	7	1
Evli kişi sayısı	3	2	1
Bekâr kişi sayısı	69	33	36
Dul kişi sayısı	3	1	2
Sevgili ya da eşiyile gelen kişi sayısı	4	2	2
Yalnız gelen kişi sayısı	68	32	36
Arkadaşıyla gelen sayısı	36	16	20
Daha önce başka tür dans yapmış kişi sayısı	46	20	26
Latin dansı öğrendiğinde yaşamında değişiklik olduğunu söyleyen kişi sayısı	71	35	36
Yakın çevresi dansa gelmesine olumlu yaklaşan kişi sayısı	64	32	32
Dans bilmenin, yapmanın sosyal yaşam için avantaj sağladığını düşünenler	72	34	38

Ders ve zaman çakışmasından kaynaklı gözlem yapılan dans kurslarındaki bütün kursiyerlerle görüşme yapılamamıştır. Bu nedenle tabloda erkek katılımcı sayısı kadın katılımcı sayısından çok görünüyor. Fakat Latin dans kursuna katılanların çoğunluğunu kadınlar oluşturur. Çünkü Latin dansına kadınların ilgisi daha fazladır. Genellikle açılan kurslarda kadın sayısı erkek sayısından fazla olur. Partner dengesizliği çözülemezse, bu durum çoğu zaman grubun dağılmasına neden olabilir. Kadınların bu tarz faaliyetlere katılmaya yaklaşımı olumludur. İster karşı cins olsun ister kendi cinsleri olsun olumlu bakarlar ve desteklerler. Görüşme yaptığım erkek kursiyerlerin çoğu çevresindeki erkeklerden (arkadaş, aile vs) negatif geribildirim alıyorlar:

“Şöyle söyleyeyim bayanlar açısından arkadaş ortamım çok fazla onun haricinde tracking filanda yapıyorum oradaki arkadaşlarımda bayanlar daha pozitif baksa da, erkeler daha negatif bakıyorlar dansa, çok fazla hoşlarına gitmediği için bazı erkeklerin”. Başka bir kursiyerde “Yakın çevremi kız ve erkek olarak ayırmak gerekiyor. Bayanların hoşuna gitti. Genelde insanlar garipsiyor. Şöyle garipsiyor; önceki geçmişimle karşılaştırıp sen önceden maça giden bağırان çağırان birisin daha feminen olaymış gibi bakıyorlar daha çok erkek tarafı böyle bakıyor. Bayanlarda şaşırانlarda oluyor takdir edenler de oluyor.”

Bu nedenle erkeklerin bir kısmı ilk başta dans kursuna gittiğini söylemiyor. Dans ortamına alışıp, dans edebilir miyim endişesini aştıktan sonra çevrelerine rahatlıkla söylediklerini ifade ediyorlar:

“İnsanları tanıdığım ve neye nasıl tepki vereceğini bildiğim için ilk başta herkese söylemiyorduk. Doğal olarak erkeklere farklı gözle bakıyorlar salsa yapıyor her tarafı oynuyor bunun, gey mi filan muhabbetleri oluyor. O yüzden herkese söylenmiyor. Kültürel olaylara herkesin bakış açısı farklı olduğu için karşıdaki insan anlamıyor olabilir ama senin hakkında yaptığı yorumlar çok farklı yerlere gidebiliyor. Bu da beni rahatsız eder.”

Erkek kursiyerlerin Latin dansı yapmalarına ilişkin çevrelerindeki erkeklerden aldıkları olumsuz tepkiler onların dansı kültürel sermaye olarak görmediği sonucunu ortaya çıkarıyor. Dans kurslarında genelde erkeklerin sayısının az olmasının altında yatan nedenlerden biride budur:

“İş ortamındaki arkadaşlarımda bir şaşkınlık oldu, oluyor. Dans deyince bizim toplum henüz dansa şey bakmıyor. Toplum dans olgusuna ne kadar İzmir’de yaşasak da hazır değil. Dans mı, ne dansı filan bir şaşkınlık oldu hepsinde e zamanla hepsi alıştılar. İlk başta şakalaşmalar oldu. Laf geçirmeler aa dansçı ne dansı lan nasıl dönüyorsun, hareketleri bir göster bakalım tarzı şakalaşmalar oluyordu. Ama alıştılar artık, hatta bir kısmını çektiğim bile oldu buraya.”

Görüşmelerden çıkardığım diğer bir sonuçta erkek kursiyerlerin aslında büyük çoğunluğu dansı ilk başta bir kültürel sermaye olarak görmüyor. Kursa başlayıp, dans edimini deneyimleyip kazanımlar sağlamaya başladıktan sonra onlar için bir kültürel sermayeye dönüşüyor:

“Bakış açım değişti ve danslara ilgim arttı. Daha farklı şeyler yapabileceğime inandım. Hiç hayatımda görmediğim bizim örf ve adetlerimize ters düşen dans türünü görünce (deneyimleyince), benim dansa, halk oyunlarına müzikle ilgili her şeye bakış açım tamamen değişti. Çok pozitif bakmaya başladım, yapabileceğime inandım ve güven geldi. Dansı sosyal ve medeni bir adım olarak görüyorum ve herkese tavsiye ediyorum.”

Lull’un yukarıda aktardığı gibi dans bir sözsüz iletişim biçimidir onu icra edenler için: “Karşıdaki insanı dinlemeden konuşmadan anlaşabilmek. Çünkü dans ederken arada bir enerji alışverişi oluyor. Daha esnek, çevik ve daha sosyal yaptır”. “Bilmediğiniz tanımadığınız insanlarla kaynaşıyorsunuz ve arkadaş oluyorsunuz. Yabancı yerlerde iletişim dili olarak kullanabiliyorsunuz”.

Katılımcıların çoğunu üniversite mezunu kişiler oluşturuyor. Üniversite ve lise öğrencileri dışındakilerin hepsi çalışıyor. Ancak belirgin bir meslek profili gözlenmemekte. Latin dans kursuna gelen yetmiş beş kişinin sadece üçü evli ve hepsi kursa eşleriyle katılıyor ve sadece bir kişi sevgilisiyle geliyor, üç kursiyerde dul. Kursiyerlerin çoğunu bekârların oluşturmasının nedeni Latin dansının karşı cinsle yakın temas içermesinden kaynaklanır. Dans kursuna gelen kadın kursiyerin erkek arkadaşından aldığı tepki bunu doğrular niteliktedir: “Dans Türkiye’de özgürlük bir bayan için, bunu yaşayan biri olarak erkek arkadaşım istemedi dans etmemi ‘elin adamı sana sarılıyor’ diye tavrı aldı”.

Kişilerin beğenilerine, tercihlerine ayırdıkları zaman ve yatırım onların yaşam tarzlarının ve kültürel seviyelerinin göstergesini ifade eder. Kursa gelen bireyler için Latin dansı yapmak, onların kültürel sermayelerini artıran bir sanatsal faaliyettir. Çünkü dans becerisini geliştirerek bedenlerine yatırım yaparlar. Latin dansı, müziği ve kültürüyle ilgili bilgilerini artırarak ve bunun üzerine konuşarak ve düşünce üreterek entelektüel faaliyetlerini gerçekleştirirler. Kursta kendileriyle ortak ilgi

alanına sahip kişilerle edindikleri ilişkiler aracılığıyla kendilerini sosyal olarak yeniden konumlandırarak kültürel sermayelerini artırıyorlar.

“Dans insana hakikaten bir kültür katıyor, belli bir seviyeye getiriyor bana göre bir insan hayatını. Çoğu şey katabiliyor, çoğu davranışı da değiştirebiliyor, istedik yönden davranış değişikliği de yapabiliyor insanda. Buraya gelen insanlarda kültürlü insanlar oluyor genellikle. Dışardan baktığında Latin dansı... sokak serserisi, maganda, çapkın insanlar pek istenmez böyle ortamlarda. Ortam hakikaten insana bir şeyler katıyor o yüzden hem vücutsal, bedeni hem de kültürel olarak kendini geliştiriyorsun buda çekici yanı oluyor bence.”

Dans geceleri kursiyerlerin kendilerini, becerilerini sergiledikleri beğenilme ve tercih edilme doyumunu yaşadıkları alandır. Kursiyer açısından gecelerin en önemli kısmı dansa kaldırılmak, beğenilen ve izlenen olmaktır: “Kursta birşeyler öğrenmeye geliyorsunuz. Dans gecesinde öğrendiklerinizi sergilemeye geliyorsunuz. Kursta yanlış yapabilirsin moralin bozulmuyor. Dans gecesinde herkes kendini göstermeye çalışıyor; beğenilme arzusu. Dans gecesine tek başına gitmiyorsun”.

Bu sözlerin sahibi dans gecesinde dans becerisini göstererek bedenlenmiş kültürel sermayesini sergilemenin doyumunu yaşar. Kadın, iyi dans eden erkek tarafından dansa kaldırılmak ister, erkekte aynı şekilde iyi dans edebilen bir kadını. Dans geceleri şov zamanıdır. Kendi dans kurslarında pratik yaptıkları insanlar belirlidir ancak dans gecelerinde farklı insanlarla tanışıp dans etmek farklı bir deneyim ve farklı bir sosyalleşmedir onlar için: “Dans gecelerine gittiğinizde dans etmek zorundasınız, dans edemiyorsanız orada sosyalleşmeniz biraz zordur. Dans biliyorsanız rahat bir şekilde dansınızı yapar sonra bunun üzerine konuşursunuz. Bu da sosyal bir ortam yaratıyor”.

SONUÇ

Zevkleri anlamak, insanların sahip oldukları ve yaptıkları şeylerin sosyolojisini yapmak bir yandan sunulan ürünlerin üretildikleri koşulları, öte yandan tüketicilerin içinde üretildikleri koşulları tanımaktır. Bu şekilde, insanların yaptıklarını anlamak için olanaklarını olduğu kadar, tarihsel buluşların ürünü olan arzı da bilmek gerekir. Bunun anlamı şudur: aynı zevk, başka bir arz durumunda olaysal [phenomenal] olarak tamamen farklı ama yapısal olarak eşdeğer uygulamalarda ifadesini bulabilir (Bourdieu 1984: 6). Bir grubun toplumsal sistem içindeki yeri, beğenileriyle ifade edilir. Bu beğeniler, hayat tarzının pratik yönünü ifade eder. Sosyal gruplar kendilerini rakiplerinden ‘üstün’ eğilim, bedensel hareketler, konuşma ve davranışlarla ayırt ederler (Ünal 2004: 3). Müzik, insan yaşamında arzu edilen sonuçlar çerçevesinde ve bireysel stratejiler doğrultusunda belirli bir amaca yönelik olarak kullanılan olgulardan biri haline gelir. İnsanların belirli bir amaç, hedef ya da güdülenmeler doğrultusunda müzik yapıyor olmaları müziğin bireyler tarafından kullanıldığını gösterir (Coşkun 2007: 47).

İzmir’deki Latin dans okullarının kursiyerleriyle yapılan gözlem ve görüşmelere dayalı bu çalışma, yerel ötesi dans pratiğine olan ilgisinin nedenini kültürel sermaye kavramıyla çözümler. İnsanları farklı kültürel kökene ait bu dansa yönlendiren davranışların ne olduğu, çalışmanın ilk sorusu olmuştur. İzmir’deki farklı dans kurslarına katılarak derslerde, pratik gecelerinde ve dans gecelerinde gözlem ve görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre dansın kültürel sermaye edinmenin yanı sıra, çevre ve arkadaş grubu edinerek sosyalleşmeye, cinsellik ve kimlik kazanma gibi birçok amaca hizmet ettiği ortaya çıkmıştır. Bunlara ayrı ayrı değinmek gerekir.

Kültürel sermaye belli bir alanda herkesin çok yakından ayrıntılarıyla bilmediği bilgi biçiminde servet olarak kendisini gösterir. Kültürel sermayeyi eğitsel alan ve yaşam tarzı (habitus) olarak iki bileşene ayırabiliriz. Bir beceri kazanma ve bu bağlamda ayrıcalık edinme önemli bir kültürel sermaye formu olarak kendini gösterir. Kursiyerlerle yapılan görüşmeler sonucunda yukarıdaki tabloda açıklandığı

gibi 75 kursiyerin 72'si dans kursuna başladıktan sonra hayatlarının değiştiğini ifade ediyorlar. Latin dans becerisine sahip olmak ve onu sergilemek önemli bir bedenlenmiş kùltürel sermayedir. Çünkü bir becerinin gösterildiği icra bedenlenmiş cisimleşmiş kùltürel sermaye anlamına gelir.

Yapılan görüşmeler sonucunda kursiyerlerin tamamına yakınının bekâr olması ve kursiyerlerin ifadelerinde karşı cinsle etkileşim, enerji alışverişi ve coşku gibi kullandıkları kelimeler onların dansı algılayış biçimini dolayısıyla dans kursuna katılma nedenleri arasında cinselliğinde olduğunu ortaya koymaktadır.

Dans kişinin kendine, bedenine, topluluğa ve diğer insanlara yönelik tutumunu yansıtır ve bu yönüyle kùltürün fiziksel dışavurumudur (Lull 2000: 47). İnsanlar belli bir sosyal grubun içerisinde yer alma ve diğerini karşısına konumlandırarak kendisini ayırt etme ve bu ayırt etme bilinciyle bir kimlik inşa etme çabası içerisinde olurlar. Dans da bu sürecin iğerisindedir ve insanların kendilerini başka insanlardan ayırıtmasında kullanılan en önemli araçlardan biridir.

Latin dans kursuna gitmek önemli bir sosyal etkinliktir. Çünkü kursiyerlerin sosyalleşmelerini ve dolayısıyla farklı bir sosyal çevreye girmelerini sağlar. Görüşme yapılan 75 kursiyerin 72'si Latin dans kursuna gelerek sosyalleştiğini, farklı çevre ve arkadaşlıklar edindiğini ifade ediyor. Dans kursuna gitmek hem kursiyerlerin kendi becerilerini ifade ettiği hem de içerisinde belli değer kalıplarını barındırdığı için sosyal çevre açısından önem kazanıyor. İnsanlar kendilerini öteki insanlardan ayırıtılabilmek için bu tür yöntemleri kullanırlar. Danslar insanların farklı bir müzik kùltürüyle kendilerini yeniden inşa etme araçlarından birini oluşturur.

KAYNAKÇA

CALHOUN, Craig (2010). “**Bourdieu Sosyolojisinin Ana Hatları**”. Der: Çeğin, G, Göker E, Arlı A. ve Tatlıcan Ü. Ocak ve Zanaat Pierre Bourdieu Derlemesi. İstanbul, İletişim Yayınları, ss: 77-130.

COŞKUN, Fatih Salih (2007). **Sosyalleşme Bağlamında İzmir’deki Sanat Müziği Amatör Koroları ve Toplu Müzik Pratikleri**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir.

EROL, Ayhan (2009). **Müzik Üzerine Düşünmek**. Bağlam Yayınları. İstanbul

GALİOĞLU, Aslı (2007). **İzmir'deki Latin Dans Kursları ve Dans Pratiğinin İçerdiği Cinsellik**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

IŞIK, Emre (1998). **Beden ve Toplum Kuramı**. Bağlam Yayınları. İstanbul

KAEMMER, John E. (1993). **İnsan Yaşamında Müzik: Müzik Üzerine Antropolojik Perspektifler**. Music in Human Life: Anthropological Perspectives on Music, Austin: University of Texas Pres. Yayınlanmamış çeviri (Çev: Yetkin Özer).

KUDRET, Emiroğlu ve Suavi AYDIN (2003). **Antropoloji Sözlüğü**. Bilim ve Sanat Yayınları. Ankara

LULL, James (2000). **Popüler Müzik ve İletişim**. Çiviyazıları. İstanbul.

MİSCİ KİP, Sema (2010). **Kültürel Sermaye ve Televizyon İzleme Alışkanlıkları**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir

STOKES, Martin (1998). “**Etnsite, Kimlik ve Müzik**”. Çev. Altuğ Yılmaz. Dans Müzik Kültür Folkloru Doğru Çeviri Araştırma Dergisi, Sayı:63: 123–148 S.

ÜNAL, Ahmet Zeki (2004). **Sosyal Tabakalaşma Bağlamında Pierre Bourdieu’nün Kültürel Sermaye Kavramı**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara

YÜCE, Erman (2007). **Simgesel Seçkinler ve Habitus: Hürriyet Gazetesi’nde Köşe Yazarlığı**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara

İNTERNET

ARUN, Özgür (2009). **Yaşlı Bireyin Türkiye Serüveni: Türkiye’de Yaşlı Bireyler Arasında Kültürel Sermaye Dağılımı**. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı 8(1):77 – 100.

www1.gantep.edu.tr/~sbd/index.php/sbd/article/download/94/80 (Erişim Tarihi: 3 Ekim 2011)

BOURDIEU, Pierre (1984). **Zevk Sosyolojisi Notları**. Çev. Nazlı Ökten <http://istifhanem.com/>

<http://istifhane.files.wordpress.com/2010/04/hayalet-gemi-27-bourdieu.pdf> (Erişim Tarihi: 3 Ekim 2011)

ÇEĞİN, Güney (2007) . “**Pierre Bourdieu: Pratiklerin Mantığı, Habitus ve Alan Teorisi**”. <http://www.sosyolojizanaati.com/bourdieusosyolojisi.aspx>. (Erişim Tarihi: 3 Ekim 2011)

GÜLEÇ, Sevcan ve Hatice SANCAK (2007). **Göç, Kimlik ve Aidiyet: Almanya’da Yaşayan Türkiye Kökenli Gençler Açısından Bir Analiz**. idc.sdu.edu.tr/tammetinler/goc/goc9.pdf. (Erişim Tarihi: 15 Nisan 2012)

KAYA, Ali (2005). **Din Sosyolojisi Bağlamında, Fransız Sosyolog Pierre Bourdieu-Klasik Sosyoloji İlişkisi**.

<http://istifhanem.com/2010/04/29/bourdieuvedinsosyolojisi/> (Erişim Tarihi: 3 Ekim 2011)

MEDER, Mehmet ve Güney Çeğin, (2011). **Bourdieu“yü Okumak: Post-Pozitivist Bir Sosyolojinin İmkânı Üzerine.** Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi D. 10(1) :233 – 256.

www1.gantep.edu.tr/~sbd/index.php/sbd/article/download/178/217 (Erişim Tarihi: 3 Ekim 2011)

ÖZSÖZ, Cihad (2007). **Pierre Bourdieu’nün Temel Kavramlarına Giriş.** Sosyoloji Notları. Nisan Sayısı: 15-22.

stifhane.files.wordpress.com/2010/04/bourdieutemelkavramlar.pdf (Erişim Tarihi: 3 Ekim 2011)

POYRAZ, Tuğça, Abdülkadir Zorlu, Birsen şahin, Gülay Arıkan (2003). **Üniversite Gençliğinin Güncel Sorunlara Bakışı: H.Ü. Sosyoloji Bölümü Öğrencileri Örneği.** Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi: Cilt: 20 / Sayı: 1: 1-32. <http://www.edebiyatdergisi.hacettepe.edu.tr/2003201TugcaPoyraz.pdf> (Erişim Tarihi: 3 Ekim 2011)

YANIKLAR, Cengiz (2010). **Kültürel Sermaye, Eğitim ve Toplumsal Tabakalaşma: Pierre Bourdieu’nün Yeniden Üretim Kuramına Eleştirel Bir Bakış.** Sosyoloji Dergisi. Sayı 22: 121-138.

sosyoloji.ege.edu.tr/sosyolojidergisi/Sayi%2022.pdf (Erişim Tarihi: 3 Ekim 2011)

ÖZGEÇMİŞ

Ad, Soyad: Şirin Cerit

Doğum yeri ve yılı: Çorum-1979

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim: Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Önlisans: Ege Üniversitesi, Ege Meslek Yüksekokulu, Gıda Teknolojisi Bölümü

Lisans: 2008-Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü

Lise: 1996- Ankara Lisesi

İş tecrübesi:

2008-2009 TRT İzmir Müdürlüğü- Çoksesli Müzikler- Program Yapımcılığı- “Sabah ve Müzik” adlı programı yaptı.

2009-2010 Mehmetcik İlköğretim Okulu- Müzik Öğretmenliği- İzmir

2011- Devlet Tiyatrosu Opera ve Balesi Çalışanları Vakfı (TOBAV)- Müdür

Yayınları:

2007, Gazi Üniversitesi 2. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik ve Bektaşilik Bilgi Şölenine Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü öğretim görevlisi Levent Ergun’la “Kentli Alevi Kimliğinin Bir Veçhesi Olarak Semahları İcra Etmek: Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Derneği Buca Şubesi Örneği” başlıklı bildirisini sundu. Gazi Üniversitesi tarafından hazırlanan aynı başlıklı bildiri kitabında yayınlandı.

2008, İTÜ 1.Uluslararası Öğrenci Sempozyumu “ Türk Pop’undaHip-Hop Öğeleri: Kenan Doğulu Örnekolayı” başlıklı bildirisini sundu.

2010, İTÜ 2.Uluslararası Müzikte Temsil Müziksel Temsil Sempozyumu “Küreselleşme Bağlamında Müziksel Çeşitlilik” başlıklı bildirisini sundu.

2011, 2. Ulusal Hisarlı Ahmet Sempozyumu “Kültürel Sermaye Olarak Latin Dansları” başlıklı bildirisini sundu ve yayınlandı.